

Додаток
до рішення 62 сесії Менської
міської ради 8 скликання
24 червня 2025 р. №

ПОРЯДОК

встановлення меморіальних дошок та пам'ятних знаків на території Менської міської територіальної громади

Встановлення меморіальних дошок та пам'ятних знаків є однією з форм увічнення пам'яті видатних осіб і вшанування визначних історичних подій.

Меморіальні дошки та пам'ятні знаки, встановлюються на фасадах, інтер'єрах будівель, споруд комунальної власності Менської міської ради і на територіях, пов'язаних із історичними подіями, життям і діяльністю видатних громадян.

I. Загальні Порядок

1. Порядок встановлення меморіальних дошок та пам'ятних знаків на території Менської міської територіальної громади (далі - Порядок) розроблено відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону культурної спадщини», «Про культуру», постанови Кабінету Міністрів України від 08.09.2004 № 1181 «Деякі питання спорудження (створення пам'ятників і монументів)», наказу державного комітету України з будівництва та архітектури, Міністерства культури і мистецтв України від 30.11.2004 року №231/806 «Про затвердження Порядку спорудження (створення) пам'ятників і монументів», Методичних рекомендації Міністерства у справах ветеранів України Про порядок встановлення меморіальних дошок загиблим захисникам України, з метою увічнення пам'яті видатних осіб і вшанування визначних історичних подій, що відбулися на території громади, формування та збереження її історико-культурного середовища, інформування гостей та мешканців про історію Менської територіальної громади.

2. Порядок визначає:

- критерії, що є підставами для ухвалення рішень про відзначення визначних подій, а також увічнення пам'яті осіб, досягнення і внесок яких у сфері їх діяльності принесли довготривалу користь Менській міській територіальній громаді та країні;
- порядок розгляду та вирішення питань про установку меморіальних дошок та пам'ятних знаків;
- правила установки меморіальних дошок та пам'ятних знаків;
- порядок обліку меморіальних дошок та пам'ятних знаків і відповідальність за їх стан та збереження;
- порядок демонтажу пам'ятних знаків та меморіальних дошок.

3. Основні поняття, що використовуються в Положенні:

Пам'ятний знак - стела, обеліск, колонна, пам'ятний камінь тощо, що встановлюються на території громадських місць, з метою вшанування

визначних подій в історії громади та пам'яті діячів місцевого значення.

Меморіальна дошка - пам'ятний знак у вигляді плити з довговічного матеріалу: каменю (мармуру, граніту) чи металевого сплаву (бронза, чавун, алюміній), встановлений на нерухомих історико-культурних об'єктах чи пам'ятних місцях, із текстом, що розкриває зв'язок історико-культурного об'єкта з історичними подіями чи видатними діячами.

Меморіальні дошки і пам'ятні знаки виготовляються фахівцями за погодженим проектом.

4. Вимоги цього Порядку є обов'язковими для всіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, місцевих осередків політичних партій, творчих спілок, громадських об'єднань, трудових колективів та ініціативних груп, які пропонують встановлення пам'ятних знаків, меморіальних дошок на території населених пунктів Менської міської територіальної громади.

II. Підстави для прийняття рішень про встановлення пам'ятних знаків та меморіальних дошок

1. Підставою для встановлення пам'ятних знаків та меморіальних дошок є: загальнозначущі події в історії міста, селища та сіл, або особистий внесок видатної особистості в певну сферу діяльності, які сприяли довготривалій користі державі та Менській міській територіальній громаді;

вшанування пам'яті захисників України;

наявність офіційно визнаних досягнень особи в державній, громадській, політичній, військовій, виробничій і господарській діяльності, в науці, техніці, літературі, мистецтві, культурі, спорті тощо;

підтвердження історико-архівними і нагородними документами заслуг особи перед громадою і Україною;

наявність архівних матеріалів або наукових досліджень, що вказують на зв'язок між визначною історичною подією, життям і діяльністю видатної особи та адресою встановлення пам'ятного знаку або меморіальної дошки.

2. Увічненню підлягає пам'ять про осіб, що загинули (померли).

III. Порядок розгляду і реалізації клопотань

1. Клопотання про встановлення меморіальних дошок та пам'ятних знаків подається на ім'я міського голови. У клопотанні необхідно обґрунтувати доцільність встановлення пам'ятного знаку, меморіальної дошки, запропонувати місце розташування, зазначити, за рахунок яких коштів буде здійснюватися фінансування виготовлення і встановлення та надати пропозиції щодо подальшого балансового обліку об'єкту. До клопотання також додається біографічна або історична довідка про людину чи знаменну подію, на честь якої встановлюється пам'ятний знак, меморіальна дошка з обов'язковим посиланням на історичні, архівні документи чи інші джерела інформації, ескізний проект пам'ятного знаку.

2. Написи на пам'ятних знаках, меморіальних дошках подаються українською мовою в простій, стислій формі без скорочень. Написи на

меморіальних дошках, пов'язаних з діячами інших національних культур, можуть також дублюватися мовою народу, до якого належить особа, пам'ять якої увічнюється.

Клопотання про встановлення дошок та пам'ятних знаків надходять від підприємств і організацій всіх форм власності та підпорядкування, громадських організацій, юридичних і фізичних осіб, депутатів, ініціативних груп з числа громадян громади чисельністю не менше 10 осіб на ім'я міського голови, який направляє їх на розгляд Комісії з питань встановлення меморіальних, інформаційних дошок і пам'ятних знаків (далі – Комісія), що є дорадчим органом, створеним з метою глибокого фахового вивчення і підготовки питань щодо доцільності та надання окремих пропозицій про увічнення пам'яті визначних діячів і подій у формі встановлення меморіальних, інформаційних дошок і пам'ятних знаків в населених пунктах Менської міської територіальної громади.

3. Склад Комісії затверджується розпорядженням міського голови. Комісія у своїй діяльності керується нормативно-правовими актами України.

4. Перелік документів, що подаються на розгляд Комісії:

клопотання;

історична або біографічна довідка;

копії архівних, нагородних документів, що підтверджують достовірність і значущість події або заслуги особи, пам'ять, про яку увічнюється;

пропозиції щодо ескізу пам'ятного знаку, меморіальної дошки (текстова або з барельєфом) і тексту напису;

довідка з вказівкою періоду проживання (навчання) особи, на честь якої встановлюється меморіальна дошка;

письмове клопотання ініціатора про встановлення пам'ятного знаку та пропозиції щодо фінансування робіт по художньо-архітектурному проектуванню, виготовленню, встановленню і технічному забезпеченню урочистого відкриття меморіальної дошки;

лист-згода власника (балансоутримувача) будівлі, на якій має бути розміщено меморіальну дошку, якщо будівля не є об'єктом комунальної власності міської ради;

згода членів сім'ї особи, пам'ять про яку увічнюється, якщо є можливість отримання такої згоди.

5. Розгляд заяви здійснюється на засіданні Комісії за участі ініціаторів встановлення дошок та пам'ятних знаків.

На засіданнях Комісії за запрошенням голови комісії можуть бути присутніми представники громадськості, засобів масової інформації, депутати міської ради, старости старостинських округів, фахівці.

Комісія може здійснювати виїзні засідання із залученням громадськості.

Засідання Комісії проводяться по мірі надходження заяв.

Засідання комісії вважається правочинним, якщо на ньому присутні не менше половини членів комісії. Засідання комісії протоколюється.

Голова комісії керує роботою Комісії, головує на засіданнях та підписує протокол засідання.

Комісія може ініціювати проведення громадського обговорення щодо встановлення дошок та пам'ятних знаків.

6. Рішення Комісії приймається в місячний термін з дня отримання клопотання. Даний термін може бути продовжено до 2 місяців в разі проведення громадського обговорення.

7. За результатами розгляду клопотань Комісія може прийняти такі рішення:

підтримати клопотання і рекомендувати сесії Менської міської ради прийняти рішення про надання дозволу на встановлення пам'ятного знака, меморіальної дошки, звернутися з пропозицією доручити відповідним виконавчим органам міської ради здійснення контролю і надання консультативно-методичної допомоги в організації художньо-архітектурного проектування, виготовлення, встановлення і технічного забезпечення урочистого відкриття меморіальної дошки за рахунок коштів організації, яка порушила клопотання;

перенести розгляд клопотання на термін, визначений Комісією, у зв'язку з необхідністю отримання додаткових відомостей і документів або з інших причин, встановлених Комісією;

рекомендувати організації, яка порушила клопотання, вшанувати пам'ять про подію або особу в іншій формі (у формі скульптурного портрета, бюста, тематичної композиції в інтер'єрі будівлі або на закритій території);

мотивовано відхилити клопотання.

8. Рішення приймається більшістю голосів членів Комісії, які присутні на засіданні, відкритим голосуванням і відображається в протоколі.

9. Рішенням Комісії визначається:

ескіз (проект) пам'ятного знака, меморіальної дошки;

безпосереднє місце встановлення пам'ятного знака, меморіальної дошки;

у разі потреби - здійснення заходів з приведення у належний стан фасаду будівлі, прилеглої території, де має бути встановлено пам'ятний знак, меморіальну дошку.

10. Після затвердження протоколу засідання Комісії письмові повідомлення про рішення Комісії направляються організаціям, які порушили клопотання.

11. Ескіз та місце встановлення пам'ятного знаку, меморіальної дошки повинні бути погоджені Відділом архітектури та містобудування Менської міської ради.

12. Комісія має право також ініціювати та рекомендувати встановлення меморіальних дошок та інших пам'ятних знаків із увічнення пам'яті видатних осіб, захисників України і вшанування визначних історичних подій, що відбулися на території територіальної громади, за рахунок коштів міського бюджету в рамках відповідних цільових програм.

13. На підставі пропозицій Комісії сесія міської ради приймає остаточне рішення про встановлення пам'ятного знаку чи меморіальної дошки.

Проекти рішень міської ради щодо встановлення пам'ятних знаків та меморіальних дошок – готує Відділ культури Менської міської ради.

14. Комісія також може прийняти рекомендації щодо збереження або демонтажу самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних дошок згідно зі встановленою процедурою. В разі позитивного рішення Комісії про збереження пам'ятних знаків, меморіальних дошок Відділ культури Менської міської ради готує відповідний проект рішення сесії міської ради про дозвіл на збереження пам'ятних знаків, меморіальних дошок. В разі негативного рішення Комісії - про демонтаж самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних дошок.

IV. Правила встановлення пам'ятних знаків та меморіальних дошок

1. Меморіальні дошки та пам'ятні знаки встановлюються, як правило, не раніше ніж через 1 рік після історичної події або смерті особи, пам'ять про яку увічнюється.

Обмеження щодо термінів встановлення пам'ятних знаків та меморіальних дошок не поширюються на осіб, удостоєних звання «Герой України» та учасників бойових дій, які загинули внаслідок військової агресії російської федерації проти України.

2. У разі встановлення меморіальних дошок у населених пунктах Менської територіальної громади різними мовами, перший напис повинен бути державною мовою.

3. Розмір меморіальних дошок визначається обсягом інформації, що на них розміщується, наявністю портретного зображення, декоративних елементів і повинен бути сумірний будівлі або споруді, на якій встановлюється.

4. Відділ культури Менської міської ради, старости старостинських округів забезпечують урочисте відкриття пам'ятних знаків та меморіальних дошок.

5. Відкриття, як правило, приурочується до визначеної дати (ювілею, етапу життєвого шляху особи чи круглій даті події тощо) та відбувається в урочистій обстановці із залученням громадськості.

V. Порядок збереження пам'ятних знаків та меморіальних дошок

1. Після встановлення пам'ятний знак, меморіальна дошка є невід'ємним художньо-архітектурним елементом будівлі, території.

2. Організації, на балансі яких знаходяться пам'ятні знаки, меморіальні дошки, забезпечують їх збереження в належному естетичному вигляді за рахунок власних коштів.

3. Контроль за збереженням пам'ятних знаків, меморіальних дошок здійснюють балансоутримувачі відповідних об'єктів.

VI. Порядок обліку пам'ятних знаків та меморіальних дошок

1. Облік та інвентаризацію пам'ятних знаків, меморіальних дошок здійснює Відділ культури Менської міської ради шляхом формування реєстру пам'ятних знаків та меморіальних дошок (далі - Реєстр).

2. Всі пам'ятні знаки, меморіальні дошки, встановлені на території Менської міської територіальної громади, в тому числі встановлені на будівлях,

які не належать до комунальної власності, мають бути внесені до Реєстру.

3. Реєстр має містити:

копію рішення про надання дозволу на встановлення пам'ятного знака чи меморіальної дошки;

копію затвердженого тексту напису;

копію затвердженого ескізу (проекту) – при наявності;

фото пам'ятного знака чи меморіальної дошки;

відомості про автора, розміри та матеріал пам'ятного знака, меморіальної дошки;

відомості про балансоутримувача пам'ятного знака, меморіальної дошки.

4. Відділ культури проводить інвентаризацію пам'ятних знаків та меморіальних дошок не рідше одного разу на 5 років.

5. Пам'ятні знаки, меморіальні дошки потенційно є складовою частиною об'єкту культурної спадщини. Пам'ятні знаки та меморіальні дошки можуть бути визначені також окремо пам'ятками монументального мистецтва (якщо знак чи дошка має високу художню цінність) у порядку, визначеному чинним законодавством.

VII. Порядок демонтажу пам'ятних знаків та меморіальних дошок

1. Демонтаж пам'ятних знаків, меморіальних дошок відбувається:

при відсутності дозволу на встановлення пам'ятного знака, меморіальної дошки;

при потребі виконання ремонтних та реставраційних робіт будівлі, на якій розташовані меморіальні дошки, на період проведення вказаних робіт;

при знесенні будинку;

на виконання вимог чинного законодавства України.

При відсутності дозволу на встановлення пам'ятних знаків, меморіальних дошок Відділом культури готується акт про виявлення самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних дошок та підтверджуючі фотоматеріали для розгляду на засіданні Комісії, а в подальшому на сесії міської ради.

При ремонті та реконструкції будівлі організація-балансоутримувач здійснює демонтаж, забезпечує збереження меморіальних дошок і після закінчення робіт розміщує їх на колишнє місце за рахунок власних засобів.

При знесенні будівлі організація-балансоутримувач здійснює демонтаж пам'ятних знаків, меморіальних дошок за рахунок власних засобів, які можуть бути вмонтовані у стіну новобудови, яку зведено на місці знесеного будинку.

2. У разі демонтажу пам'ятних знаків, меморіальних дошок організацією-балансоутримувачем ініціатор письмово повідомляє відділ культури про демонтаж, його причину, зазначаються відповідальні виконавці, строки та місце зберігання пам'ятних знаків, меморіальних дошок на період проведення робіт.

3. Демонтаж пам'ятних знаків та меморіальних дошок здійснюється шляхом прийняття рішення сесії Менської міської ради.

4. У випадку прийняття сесією Менської міської ради рішення про демонтаж самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних дошок,

особи, які без відповідного дозволу їх встановили, повинні провести демонтаж в термін, визначений рішенням.

5. Про демонтаж пам'ятного знака або меморіальної дошки складається акт, який підписують балансоутримувач, уповноважені представники Відділу культури Менської міської ради.

6. Демонтаж або перенесення пам'ятних знаків, меморіальних дошок з метою розміщення інформаційно-рекламних об'єктів не допускається.

7. У разі самовільного демонтажу пам'ятних знаків, меморіальних дошок, які стоять на обліку, Відділ культури Менської міської ради готує звернення до правоохоронних органів для вжиття відповідних заходів.

VIII. Заключні положення.

1. Фінансування заходів, пов'язаних встановленням меморіальних дошок, пам'ятних знаків, проводиться за рахунок бюджету Менської міської територіальної громади, якщо ініціатором є Менська міська рада, коштів ініціаторів встановлення, спонсорських та благодійних внесків.
